

ማስታወሻ፡- ከኢትዮጵያ ጉዞዬ፤

(ክፍል አንድ)

ከዘለቀ ሀብተየስ (አትላንታ)

zelekehab@yahoo.com

ከአገሬ በወጣሁ ልክ በሶስት አመቱ መመለሴ ነበር። ጊዜው አጭር ቢሆንም ለውጤ ግን (በብዙ መልኩ) እጅግ ከፍተኛ ነው። በፖለቲካው፣ በኢኮኖሚው እና በማህበራዊ ጉዳዮች አንጻር ባለፉት ሶስት አመታት ውስጥ የተከሰቱ ለውጦችን እንኳን ሰምቶ አይቶም ማመን ይከብዳል። እስቲ እኔም በተወሰኑ ጉዳዮች ዙሪያ ትንሽ ላጫውታችሁ ብዕራን አነሳሁ።

- በነጻው ፕሬስ ዙሪያ፤
- የተቃዋሚ ፖለቲካ ፓርቲዎች እንቅስቃሴ፤
- ትምህርትን በተመለከተ፤
- ስለ የኑሮ ውድነት፣ ወዘተ በተከታታይ ለማቅረብ እሞክራለሁ።

1. ነፃ ፕሬስ

ምርጫ 97ን ተከተሎ ዋነኞቹ የነፃው ፕሬስ ውጤቶች ከህትመት ውጪ መሆናችው ይታወቃል። በስፋት ከሚታወቁት ውስጥ ጠቢያ ፣ ኢትዮጵ ፣ ጦማር ፣ አስኳል ፣ አባይ ፣ ምኒልክ ፣ ሞገድ፣ ሰይፈ ነበልባል ፣ ወዘተ የሉም። በዚህም ምክንያት በተለይ በፖለቲካ ጉዳይ ላይ አትኩረው በድፍረት ገዢውን ፓርቲ ይተቹ የነበሩ ጋዜጦች ተዘግተዋል። ከምርጫ 97

በፊት ከነበሩ ጋዜጦች ውስጥ ዛሬም ህትመታችውን የቀጠሉ ታዋቂ የግል (የነፃ ፕሬስ) ጋዜጦች አዲስ አድማስ ፣ ሪፖርተር (አማርኛና እንግሊዝኛ) እና ፎርቹን (በእንግሊዝኛ) ናችው። ሶስቱም ጋዜጦች በይዘትም በአላማም ተመሳሳይ ናችው። ለገዢው ፓርቲ 'ሂሳቂ' ድጋፍ በመስጠት ይታወቃሉ። በተለይ አዲስ አድማስና ፎርቹን የአድርባይ ጋዜጠኝነት ጠንካራ ምሳሌዎች ናችው። ሪፖርተር ከገዢው ፓርቲ ጋር ያለው ልዩነት "የስጋ ትል፣ የዘመድ ጥል" አይነት ሆኖበት እንጂ አድርባይነት አይደለም የሚሉ ብዙ አሉ። ጋዜጠኛ ተስፋዩ ገ/አብን ጨምሮ።

ከምርጫ 97 ወዲህ ህትመት ከጀመሩት ውስጥ ታዋቂ የሚል ስም ያተረፉት አዲስ ነገር፣ የሳምሶን ማሞ ኢትዮ-ቻናል፣ አውራምባ እና ጉግል ናችው። እስቲ ስለ እነዚህ አዲሶች ጋዜጦች ትንሽ ላውጋችሁ።

አዲስ ነገር በብዙ ነገር ለየት ያለች ናት። ሰፊ ስርጭት አላት። አብዛኛው 'ኢሊት' ቅዳሜ ዕለት ጧት ቀጠሮው ከአዲስ ነገር ጋር ነው። የጋዜጣዎ የቅጠሎች ብዛትም እንደ አዲስ አድማስ፣ ሪፖርተርና ኢትዮ-ቻናል በዛ ያለ ነው። (አራቱም ጋዜጦች ዋጋቸውም አኩል ነው- 5 ብር ነው)። አዲስ ነገር ዘና ብለው የሚሰሩና የሚጽፉ ጋዜጠኞች እንዳሏት ይዘቷ ያስታውቃል። የጋዜጣዎ ባለቤትና ዋና አዘጋጅ አቢይ ተ/ማርያም ያለፈውን የአሜሪካ ምርጫ በቅርብ ሆኖ እንዲመለከት በኢትዮጵያ የአሜሪካ ኤምባሲ ተጋብዞ አሜሪካ ሰንብቶ ተመልሷል። ቀደም ባለው ጊዜ ቢሆን አዲስ ነገር የCIA ቅጥረኛ የሚል ስም ማትረፏ አይቀርም ነበር። አንድ የኢትዮጵያን ጉዳይ በንቃት የሚከታተል ጓደኛየን "አዲስ ነገር እንዴት

ናት?" ስል ጠየኩት። "አይ ጥሩ ጋዜጣ ናት ፤ መጪውን ጊዜ አስቀድማ ትነግረናለች" አለኝ። ማለት የፈለገውን ለማረጋገጥ ተጨማሪ ጥያቄ ማቅረብ ነበረብኝ። "ገዢውን ፓርቲም በድፍረት ትተቻለች አይደል?" በማለት ድጋሚ ጥያቄ አቀረብኩ። "ባለቤቱን የተማመነ በግ ላቱን ደጅ ያሳድራል እንዲሉ ነው" አለኝ። የጠረጠርኩት አልቀረም አልኩ በሆዴ።

አዲስ ነገር ዘና ያለች ጋዜጣ ናት። ከላይ እንዳልኩት ገዢውን ፓርቲም ሆነ ተቃዋሚዎች ላይ የሰላ ሂስ ታቀርባለች። ገዢውን ፓርቲ የምትተቸው ባብዛኛው በሰብዓዊ መብት አያያዝና በመልካም አስተዳደር ጉድለቶች ዙሪያ ነው። ወይም በሌላ አነጋገር በመንግስት ፖሊሲዎች ላይ ሳይሆን በአፈፃፀም ብቃት ማነስና ችግሮች ላይ ነው።

አዲስ ነገር 'ተቃዋሚዎችን' ምድር ላይ ወዳለው ነገር ተመልሱ በማለት አበክራ ትመክራለች። ለምሳሌ ያህል "ሰለ አንድነት ጥቂት እንጨዋወት-በግል" ብሎ አቢይ ተ/ማርያም (የጋዜጣው አዘጋጅ እና ባለቤት) አንድነት ፓርቲን (በወ/ሪት ብርቱካን የሚመራውን) በተለይ ፕ/ር መስፍን ላይ በማትኮር "ቀኝ አክራሪ" ብሎ ይከሳል። የክሱ መነሻ በጽሁፉ መሰረት አንድነት ፓርቲ ኢትዮጵያ "ኔሽን ስቴት ናት" ብሎ መነሳቱን በመቃወም ነው። አቢይ በዚህ ጽሁፉ ላይ ኢትዮጵያ ውስጥ ጎሰኝነትና ኢትዮጵያዊ ብሄርተኝነት በእኩል ደረጃ ማደግና መነቃቃት ያለባችው መሆናችውን በአጽንኦት ይነግረናል። በመሆኑም እንደ ጻፈው እምነት ኢትዮጵያ ውስጥ ሊመሰረት የሚገባው "ሲቪክ ናሽናሊስት ስቴት" (Civic Nationalist State) ነው ይለናል።

ዶ/ር ብርሃኑ ነጋ ስለ ኢትዮጵያ ሲናገሩ በተደጋጋሚ "... ዴሞክራሲያዊ ፖለቲካል ኮሚኒቲ ለመፍጠር ..." ማለታቸውን ልብ ይሏል። አሁን በቅርቡ ደግሞ ጋዜጠኛ ተስፋዩ ገ/አብ ለአሜሪካ ድምጽ ራዲዮ በሰጠው ቃለ መጠይቅ "ኢትዮጵያና ኤርትራ ብቻ ሳይሆኑ የአፍሪካ ቀንድ አገራት በሙሉ ወደ አንድነት መምጣት አለባቸው" ሲል ተደምጧል። ተስፋዩ ይህንን ጽሁፍ ከእጄ ሳላወጣት ለሶስተኛ ጊዜ ስለ "ታላቁ ቀንድ" ሲሰብክ ሰማሁት። አቶ ተስፋዩን ለምን ይህ ጉዳይ ቀልቡን እንደላበ መላምት መደርደር አያዳግትም። ለዛሬ ግን ምነው "ከአቅሜ በላይ የሆነን ነገር ስለተጠየኩ ብቻ አልመልስም" የምትላት ትህትናህ በዚህ ጉዳይ ላይ ተዘነጋችሁ? ብዬ ልጠይቀው ወደድኩ።

ለነገሩ የአባቶቻቸውን ተስፋና ቃል ክደው ባዕድ መሆንን (ግንጠላን) የመረጡ አያሌ የኤርትራ ልጆችን እናውቃለን እንጂ እንደ ተስፋዩ አባቶቻቸው ከኢትዮጵያ መለየትን በደስታ መርጠው ልጆቻቸው "ኢትዮጵያዊ ነኝ" የሚሉ ብዙም ባለማወቃችን በሱ ደስ ይለናል። (በኤርትራው "ውሳኔ-ህዝብ" ወቅት ቢሸፍቱ የነበሩት ወላጆቹ "ያለ ማንም ተጽዕኖ በደስታ ነው ድምጽ የሰጡት" ሲል ለአዲስ-ድምጽ ራዲዮ መናገሩ ይታወቃል - ምርጫው ደግሞ 'ባርነት' ወይም 'ናጽነት' እንደነበር የሚታወስ ነው።)

በዚህ አጋጣሚ ለአንባቢዎቼ መግለጽ የምፈልገው 'በአብዮታዊ ዴሞክራሲ፣' 'ሲቪክ ናሽናሊስት ስቴት፣' 'ፖለቲካል ኮሚኒቲ፣' 'ሶስተኛው አማራጭ' (third way) እና 'ታላቁ ቀንድ' (greater horn initiative) መካከል ያለ አንድነትን እና ልዩነትን ዓይናችንን

ገልጠን እንድንከታተልና እንድንመረምር ነው። ቃላትን መመርመር ይኖርብናል፤ “በመጀመሪያ ቃል ነበር ...” አይደል ያለው መጽሐፍ። ቃል ይቀድማል የስራ ስጋም የለብሳል።

ወደ ጀመርኩት የጋዜጦች ዳሰሳ ልመለስና ስለ ኢትዮ-ቻናል ትንሽ ነገር ልበል። ትንሽ ማለቴ ጋዜጣዎን እንደ ጋዜጣ፣ አዘጋጅቿንም እንደ ጋዜጠኛ ለማየት ስለምቸገር ነው። ‘ጋዜጣዎ’ ዋነኛ የዘገባዎቿ አቅጣጫ በሁለትና ሁልት ነገሮች ላይ ብቻ ያተኮረ ነው። የመጀመሪያውና ዋነኛው ተልዕኮዎ ሼኩን ማሞገስና ማወደስ፣ ከየትኛውም አቅጣጫ የሚሰነዘርባቸውን ትንኮሳና ጥቃት መከላከል ነው። ሁለተኛው ተግባሩ አንድነት ፓርቲን መሰለል፣ በፓርቲው ስብሰባ ወቅት ማን ምን እንዳለና የስብሰባውን ቃለ-ጉባዔ በፊት ገጸ ላይ ማተም ነው። እኔም ታዲያ ኢትዮጵያ በቆየሁበት ጊዜ የአንድነት ፓርቲ አመራሮች ጠንከር ባለ ጉዳይ (hot issue) ላይ ስብሰባ እንደተቀመጡ ከሰማሁ በሳምንት ሁለቴ የምትወጣውን ኢትዮ-ቻናልን ጠብቄ ቃለ-ጉባዔውን አነብና ቀድሄ እጥላታለሁ።

በኢትዮ-ቻናልና በአንድነት ፓርቲ ዙሪያ አንድ የሚያስቅም የሚያናድድም ነገር ላጫውታችሁ። የፓርቲውን ምስጢር ማን ለኢትዮ-ቻናል እንደሚያቀብል የሚያጠና እና የሚመረምር ኮሚቴ ፓርቲው በምስጢር አዋቀረ። በነጋታው ኢትዮ-ቻናል የኮሚቴውን አባላት ስም ዝርዝር አስነበበችን።

አውራምባ እና ጉግል ቀደም ሲል ከጠቀስኳቸው ማለትም ከአዲስ አድማስ፣ ከሪፖርተር፣ ከአዲስ ነገር እና ከኢትዮ-ቻናል በይዘት የተለዩ

ናቸው። በገጽ ብዛትም አነስተኛና ዋጋቸውም 3.50 ብር ነው። ከላይ እንዳልኩት በይዘት ደረጃም በተወሰነ መልኩ ይለያሉ። ለምሳሌ ያህል አገር ቤት “የጋዜጤኛው ማስታወሻ” ስለተሰኘው መጽሀፍ ሽፋን የሰጠው አውራምባ ጋዜጣ ብቻ ነው። ሌሎች ጋዜጦች ያንን የመሰለ ትኩስና የህዝብን ቀልብ ስለገዛ ጉዳይ በተለይ በፊት ገጻቸው ላይ አንድም ዜና አልሰሩበትም።

ሌላው ከምርጫ 97 ወዲህ በዋናዎቹ ጋዜጦች መዘጋት ምክንያት የ ‘ዲያስፖራው’ እንቅስቃሴ አገር ቤት የሚሰማበት መንገድ በጣም ጠቧል። ለምሳሌ በG20 አገሮች ስብሰባ ወቅት በአቶ መለስ ላይ ተደርገው የነበሩ የተቃውሞ ሰልፎች በአገር ቤት አልተሰሙም ማለት ይቻላል። ይህን አይነቱን ክፍተት ለመሸፈን ሲሞክሩ የሚታዩት አውራምባ እና ጉግል ናቸው። የሎንደንን ተቃውሞ ሰልፍ ግን እነ አውራምባም አልዘገቡም። ምክንያታቸውን አላውቅም።

ለአዲስ አድማስና ለሪፖርተር እንዲሁም ለፎርቶን ግን ‘ዲያስፖራው’ እርባና ቢስ፣ አክራሪ፣ ጨለምተኛ፣ ወዘተ ነው። በመጨረሻም በዳሰሳየ መሰረት አውራምባና ጉግልም ቢሆኑ በጥንካሪያቸው ገፍተው እንደቀድሞዎቹ እንደነ ኢትዮጵ፣ ጠቢያ፣ ጠማር፣ ምኒልክ፣ ወዘተ መስዋትነት ለመክፈል ጭምር ዝግጁነት አላቸው ለማለት በፈልግ ብዕራን ይይዘዋል።

እናም ኢትዮጵያ ውስጥ በአሁኑ ወቅት ነጻ፣ ደፋርና ህዝባዊ ፕሬስ የለም ብሎ መደምደም ይቻላል።

2. የተቃዋሚ የፖለቲካ ፓርቲዎች እንቅስቃሴ

አንድ ኢትዮጵያ ደርሶ የተመልሰን ሰው የፖለቲካው ሁኔታ እንዴት ነው ተብሎ ቢጠየቅ ሊሰጥ የሚችለው መልስ እንደየ ሰው ሊለያይ መቻሉ እውነት ነው። እኔም ከመሄዴ በፊት ጠይቄ አውቃለሁ። የአብዛኞቹ መልስ ግን ተመሳሳይ ነው። “ምንም የሚታይ ነገር የለም። ሰው ተስፋ ቆርጦ ዝም ብሏል” የሚሉ አይነት መላሾች ናቸው የሚያጋጥሙት።

ከምርጫ 97 ወዲህ በተለይ በከተሞች ውስጥ የመንግስት የስላላና የደህንነት መዋቅር በከፍተኛ ደረጃ ጥብቅ ሆኗል። በመሆኑም በመዝናኛ አካባቢዎች፣ በካፍቴሪያዎች ውስጥ፣ በታክሲ እየተጓዙ ወዘተ አብርዎት ካለው ጓደኛዎ ወይም ዘመዶ ጋር ፖለቲካዊ ነገር አንስቶ መጨዋወት የሚያስፈራ ሆኗል። የወያኔ መንግስት ቢያንስ ለወሬ ሰጥቶት የነበረውን ፈቃድ አንስቶታል።

አዲስ አበባ አንድ ነጋዴ ጓደኛ አለኝ። ልጎብኘው ወደ ሱቁ ሄድኩ። ጭማቂ እንጠጣ አለኝና ከሱቁ ወጥተን ባካባቢው ካለ አንድ ‘ካፍቴሪያ’ ገባን። ቤቷ በደንበኞች ጢም ብላለች። አብዛኞቹ የዕለቱን ጋዜጦች ያነባሉ። ጋዜጣ አንብቦ መግዛት ያልፈለገ ወይም ያልቻላ እዚያው ቁጭ ብሎ ካነበበ (ገረፍ፣ ገረፍ ካደረገ) በኋላ ለጋዜጣ አዟሪው ከ0.50 ሳንቲም እስከ 1 ብር ሰጥቶ ጋዜጣውን መመለስ የተለመደ ነው። ኑሮ በዘዴ ይሏችኋል ይህ ነው። (ከሶስት አመት በፊት 1 ብር ጋዜጣ መግዣ ዋጋ እንጂ ለአንድ አፍታ ንባብ ኪራይ የሚከፈል አልነበረም።) ጓደኛየ እና

እኔም ጭማቂያችንን አዘን የተለመደ ወጋችንን ልንሰልቅ ጉሮሮውን ጠረግ አድርጎ ሊጀምር አለና በድንገት አቋርጦ ዞር፣ ዞር ብሎ ከጎናችን የተቀመጡትን ቃኘ። ያውቃቸዋል። “እንዲሁ ነው እዚህ የመጣነው፣ ጭማቂውን ሱቅ እንዲያመጡልን እነግራቸዋለሁ ” ብሎኝ ተመልሰን ወደ ሱቁ ሄድን።

“ምን ነው? ምን አይተህ ነው?” ስል ጠየቅኩት ወደ ‘ወገን ወረዳ’ (ሱቅ) እንደደረሰንና ጓደኛዬ ላንድ አፍታ ተፈጥሮበት የነበረውን የመረበሽ ስሜት በግርምት እያስታወስኩ። “ጁስ ቤቷ ውስጥ ካሉት ግማሽ ያህሉ የወያኔ ደህንነቶች ናቸው” አለኝ። በአጠቃላይ አፈናውም ፍርሃቱም ነግሷል። በዚህ አይነቱ የፖለቲካ ድባብ ውስጥ ነው እንግዲህ የተቃዋሚ ፓርቲዎችን እንቅስቃሴ መቃኘት የሚጠበቅብን።

ባሁኑ ወቅት ባብዛኛው የፖለቲካ ‘ኢሊት’ መሀከል የመወያያ ርዕስ ከሆኑት የፖለቲካ ሀይሎች ውስጥ ግንባር ቀደሞቹ ግንቦት 7፣ አንድነት፣ መድረክ፣ መኢአድ እና ኦነግ ናቸው። ቀደም ሲል በኢህፓ ደጋፊነት የማውቃቸውም ቢሆኑ ዛሬም እጅ አልሰጡም።

2.1 ግንቦት ሰባት፣

(ይቀጥላል)

ቸር እንሰንብት፣

እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ይባርክ

